

Ekološke oznake

Nika Kremlj, ZPS

31.5.2022

Ekološka oznaka - Zeleni list (EU)

- obvezna na vseh ekoloških živilih
- unikatna šifra institucije ali organa nadzora in certificiranja
- oznaka porekla (surovine) živila iz ekološkega kmetijstva

Kaj zagotavlja potrošniku?

- živila iz ekološkega kmetijstva
- certificirano in podvrženo rednemu nadzoru
- skladnost **pridelave, predelave, pakiranja, skladiščenja in transporta** ekoloških pridelkov, živil in krmil z veljavnimi predpisi za ekološko kmetijstvo

SI-EKO-001
Kmetijstvo Slovenije

Ekološka oznaka - Zeleni list (EU)

Izbiraj izdelke iz kmetijstva Slovenije:

- krajše transportne poti
- podpora lokalnemu kmetu

Kako preverim poreklo ekološkega izdelka?

- Poreklo je lahko navedeno:
 - z imenom države ali regije (npr. Kmetijstvo Slovenije)
 - z bolj ali manj opredeljenim območjem (npr. Kmetijstvo EU ali Kmetijstvo EU in zunaj EU), kadar so ekološke surovine iz več držav
- Za vsa ekološko pridelana živila znotraj kmetijstva EU veljajo enaki standardi ne glede na državo pridelave oziroma predelave.
- Pri uvoženih ekoloških živilih pa se zahteva, da so pridelana po enakih pogojih, kot to predpisujejo evropski predpisi.

DODATNE PROSTOVOLJNE OZNAKE

- **poleg oznake zeleni list EU**
- **nacionalni zaščitni znak:**
 - obstajali pred EU-oznako zeleni list (obvezna od l. 2010)
 - dobra prepoznavnost

ekološki

slovenska
nacionalna oznaka

nemška ekološka oznaka,
ki je v uporabi že od leta
2001

francoska ekološka oznaka,
ki je v uporabi od leta 1985

DODATNE PROSTOVOLJNE OZNAKE

- **poleg oznake zeleni list EU**
- **oznake različnih neodvisnih akreditiranih certifikacijskih organizacij:**
 - izvajajo nadzor nad ekološkim certifikatom (zeleni list)
 - imenuje jih država

Inštitut KON-CERT – Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu Maribor

IKC – Inštitut za kontrolo in certifikacijo Univerze v Mariboru

DODATNE PROSTOVOLJNE OZNAKE

- **poleg oznake zeleni list EU**
- **oznake, ki presegajo zahteve ekološkega kmetijstva:**
 - nekatere zahteve strožje od evropske ekološke zakonodaje
 - običajno jih podeljujejo različna združenja in skupine ekoloških kmetov

Podeljuje jo organizacija Demeter International iz Nemčije.

- svetovna BZ za ekološke pridelke
- pridelana in predelana po biološko-dinamični metodi
- celotna kmetija mora biti ekološka
- zahteva najstrožje standarde čistosti izdelkov ter uporabe škropil in gnojil
- vsa živalska krma mora biti ekološko pridelana, zahteve pri uporabljeni krmi so strožje
- prepoveduje tudi odstranjevanje rogov kravam

DODATNE PROSTOVOLJNE OZNAKE

- dodatnimi standardi za ekološko kmetovanje Zveze združenj ekoloških kmetov Slovenije, ki so strožji od predpisov za ekološko kmetijstvo
- živila prihajajo s kmetije, ki je v celoti usmerjena v ekološko pridelavo

Podeljuje jo organizacija Agrarmarkt Austria (AMA), ki označuje ekološka živila v Avstriji.

- nekatera merila so strožja od ekološke zakonodaje
- obvezna navedba porekla za vse sestavine na vseh izdelkih
- v primerjavi z ekološko zakonodajo je dovoljeno uporabljati za četrtno manj aditivov
- vse kmetijske surovine, ki so na voljo v Avstriji, morajo prihajati iz Avstrije
- sestavine iz drugih držav lahko predstavljajo največ 1/3 izdelka
- v izdelkih je prepovedana uporaba palmovega olja

DODATNE PROSTOVOLJNE OZNAKE

- podeljuje jo združenje avstrijskih ekoloških kmetov imenovano Bio Austria
- ima strožja merila od ekološke zakonodaje
- pri živinoreji, na primer, je prepovedana reja krav z veliko molznostjo
- omejeno je število kokoši nesnic v skednju
- za uvoz krme veljajo izredno stroga pravila
- celotna kmetija mora biti ekološka

Zakaj izbrati ekološko?

- Prijazno okolju:
 - Pozitivno vpliva na biotsko raznovrstnost.
 - Skrb za dobrobit živali.
 - Zaradi uporabe izključno ekološkega humusa, kolobarjenja in gnojil iz hlevov živali, ki so v ekološki reji, je poskrbljeno tudi za **dobro rodovitnost tal**.
 - Predvsem zaradi neuporabe mineralnih gnojil in sintetičnih pesticidov je okoljski odtis (kot eden izmed načinov merjenja in ocenjevanja trajnosti) ekološkega kmetijstva bistveno manjši v primerjavi s konvencionalnim.
 - manjši vpliv na izpuste toplogrednih plinov kot konvencionalno kmetijstvo, pri čemer so zelo pomembne krajše distribucijske poti.

Zakaj izbrati ekološko?

- **Zdravstveni vidik:**

- ekološka živila so manj onesnažena s pesticidi
- nekatere študije kažejo prednosti v hranilni sestavi nekaterih ekoloških živil v primerjavi s konvencionalnimi:
 - ekološko pridelana sadje in zelenjava vsebujeta v povprečju več polifenolov (močni antioksidanti) in manj kadmija
 - ekološko meso in mesni izdelki, tudi ekološko kravje mleko, vsebujejo več omega-3 in skupnih večkrat nenasičenih maščob

Pomanjkljivosti ekoloških oznak?

- **običajno ne vključujejo socialnega vidika (pogojev dela in poštenega plačila delavcu)**
- **sestavljena predelana ekološka živila imajo lahko neugoden prehranski profil:**
 - veliko sladkorja
 - veliko maščob, predvsem nasičenih
 - veliko soli

Ponudba izbranih skupin ekoloških živil v trgovinah

Nika Kremlj, ZPS

31.5.2022

Ponudba ekoloških živil

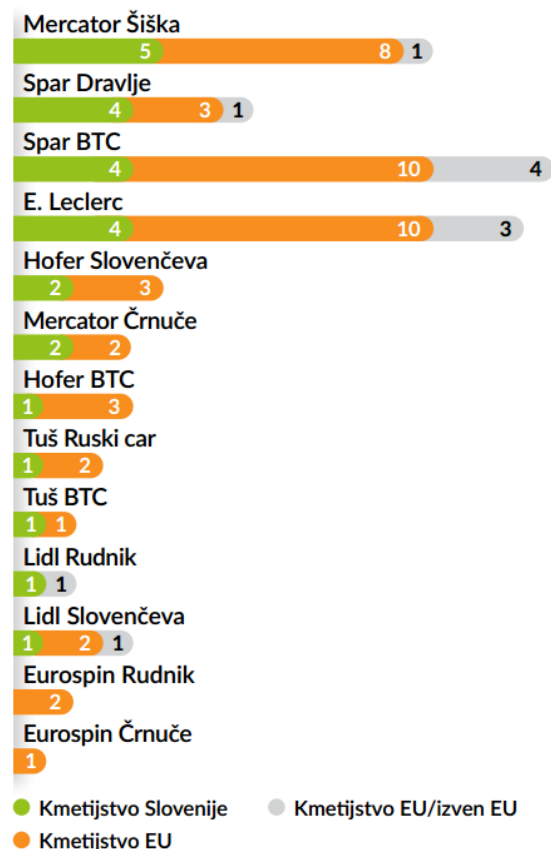
- V 13 različno velikih trgovinah v Ljubljani smo pregledali ponudbo **ekološke moke, mleka, jajc, jogurta in ekstra deviškega oljčnega olja** ter jo primerjali s ponudbo istovrstnih konvencionalnih živil.
- Popisali smo skoraj 500 izdelkov različnih blagovnih in trgovskih znamk
- **Ugotovitve:**
 - Ekološka ponudba je precej skopa, saj v povprečju predstavlja le 15 odstotkov celotne ponudbe.
 - Delež med trgovci se občutno razlikuje.

Delež ekoloških živil in skupno število posameznih ekoloških izdelkov v izbranih skupinah

Hofer Slovenčeva	30 %	5 izdelkov
Hofer BTC	27 %	4 izdelki
Lidl Slovenčeva	27 %	4 izdelki
E. Leclerc	19 %	17 izdelkov
Spar BTC	17 %	18 izdelkov
Mercator Šiška	14 %	14 izdelkov
Eurospin Rudnik	13 %	2 izdelka
Spar Dravlje	13 %	8 izdelkov
Mercator Črnuče	13 %	4 izdelki
Lidl Rudnik	12 %	2 izdelka
Tuš Ruski car	7 %	3 izdelki
Tuš BTC	5 %	2 izdelka
Eurospin Črnuče	3 %	1 izdelek

Poreklo ekoloških živil

Poreklo ekoloških izdelkov

- Le 1/3 vseh pregledanih ekoloških živil ima oznako Kmetijstvo Slovenije.
- Največ jih je pri večjih trgovcih (Spar in Mercator)
- V Eurospinovih trgovinah jih nismo zasledili.
- Večina vseh pregledanih ekoloških živil (skoraj 60 %) je iz drugih držav EU
- 10 % pa ima oznako Kmetijstvo EU/izven EU (Spar BTC in E. Leclerc)

Cena ekoloških živil

- Pregledana ekološka živila so na prvi pogled dražja od konvencionalnih:
 - največja je razlika pri ceni jajc: za najcenejše ekološko jajce (0,35 evra) bomo odšteli več kot dvakrat toliko kot za konvencionalno (0,14 evra)
- Nekatero ceno posameznih ekoloških in konvencionalnih izdelkov pa so povsem primerljive:
 - najnižji ceni ekološkega in konvencionalnega jogurta za liter sta enaki (1,06 evra)
 - nekateri izdelki ekološke moke se s ceno precej približajo najnižji ceni konvencionalne

	EKOLOŠKI IZDELKI			KONVENCIONALNI IZDELKI		
	Število posameznih izdelkov	Najnižja cena	Najvišja cena	Število posameznih izdelkov	Najnižja cena	Najvišja cena
Jajca	13	0,35	0,62	81	0,14	0,62
Jogurt	8	1,06	3,45	55	1,06	3,97
Mleko	12	1,04	1,73	51	0,76	1,75
Moka	11	0,55	4,18	53	0,49	1,99
Oljčno olje	40	7,32	29,98	172	4,19	37,98

Cene smo popisali konec januarja in v začetku februarja 2022, izražene so v €/kg pri jogurtu in moki, v €/l pri mleku in olju ter v €/jajce.

POSEBNE POLICE ZA EKOLOŠKE IZDELKE: DA ALI NE?

Ekološki oddelek	Običajne police
<ul style="list-style-type: none">+ olajša nakup kupcem, ki prepoznajo prednosti ekološkega kmetijstva- Le v večjih trgovinah in diskontih.- Le izdelki, ki ne potrebujejo hladne verige (diskonti).- Tudi neekološki izdelki.	<ul style="list-style-type: none">+ Lahko v nakup prepriča vsakega potrošnika, ne le tistih, ki kupujejo izključno ekološka živila.- Bolj izražena cenovna bariera.

